

ERDÉLYI GAZDA

MEGJELENIK

minden pénteken
legalább egy iven
és az egyleti tagoknak
ingyen
küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 ft. fél évre 2 ftal fizet-
hetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és érték küldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ

(Dr. Hintz György, c. pénztárnokhoz)

a lap szellemi részét illető küldemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

(Gamauf Vilmos e. titkárhoz)
címzendők.

AZ

ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

		1-1	1-3	1-6	1-12	1-18	1-24
		széri hirdetéskor					
		ft	krft	krft	krft	krft	kr
1/8	lap	14	36	70	120	160	200
1/4	"	7	18	35	60	80	100
1/2	"	350	9	1750	30	40	50
3/4	"	175	450	875	15	20	25
1	"	90	225	440	750	10	1250

Többszöri hirdetésnél nagyobb kedvezmények.
Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányiszor
a hirdetés megjelenik.

A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni;
mennyi helyet igényel a beküldő mellékelt hirdetése
számára.

Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala
és a r. k. L. yocum nyomda központi irodája (főterg. Te-
leki Domokos-ház.) Mellékletek 5 o. é. f. ba számít-
tatnak.

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

Pályázati hirdetés.

Az erdélyi gazd. egylet igazgató választmánya által a múlt évben kitűzött cselédügyi pályakérdésre csak egy, s meg nem felelő pályamű érkezvén be, az ig. választmány e pályadíjat képező 20 drb. aranyat ugyanezen s alább ismételt pályakérdésre kitűzni határozta.

Pályakérdés:

Micsoda viszony van Erdélyben gazda és cseléd közt; mik ezen viszony előnyei és hátrányai; s miként lehetne — a Királyhágón túli körülményeket is lehetőleg tekintetbe véve — erdélyi gazdaságainkban a jó cselédeket szaporítani?

A pályaműveket szokott módon idegen kézzel leírva s jeligés levelekkel ellátva, 1873. december 31-én estig Kolozsvárra, az erd. gazd. egylet titkárához kell beküldeni.

A bírálatot a gazd. egylet ismeretterjesztő szakosztálya eszközölni s ítéli oda az abszolút becsesel bíró legjobb munka írójának a díjt.

A pályanyertes munka, sőt a többiek közül is az arra érdemeseknek ítéltek, az „Erdélyi gazda“ hasábjain közreadatnak; egyébként szerzők tulajdonai maradván.*)

*) Erdélyi laptársaink, ugy a magyar szaklapok t. szerkesztőségei tiszteletteljesen felkéretnek ezen pályázat szíves átvételére.
Szerk.

Az 1872-iki borév.

(Vége.)

Kissé talán túlon túl is kidomborodott cikkünket legyen szabad egy nézetünk szerint mintaszerű új szőlőtelep ismertetésével, a vizsgálatából merített számadatok közlésével, s azokból levont következtetésekkel berekeszteni.

Az új tordai „mészmál“ néven ismert szőlőhegyen részint felhagyott, részint elhanyagolt öt holdas területet, tervszerű beépítés szándokával, négy értelmes okos ember vásárolta meg.

Okulva az évek óta gyökeres reformra váró s maiglan a kegyes óhajtasok közé tartozó, a szőlőipar tetemes hátrányával, s a birtokosoknak orvoslatot nem nyerhető károsodásával grassaló rendetlenségek s visszaélések példáin, okulva azon tapasztaláson, hogy a 600 hold szőlőt művelő Torda városában, a hegyrendőrségi szabályok csak a megavult hegykönyvekben valóságban pedig nem léteznek, a társulat közös szabályzatába következő cikket igtatta: „ha a törvény és hatóság nem nyújt kellő biztosítékot a szőlőiparnak, pusztai arabok módjára magunk védjük meg sajátunkat“, s az új birtokot saját őrizet és fedezet alá helyezve, magokat közös költségen épített kerítéssel a közös hegyből bé, s a közös hegyet kiközösítették.

A terület alacsonyabban fekvő része czélszerű építkezésekre s gyümölcs tenyésztésre kiszakíttatván, a szőlőhegy többi része derekas felforgatás után ris-

ing, traminer, sylvaner és asztali fajokkal lett, pontos és csak nem a pedántságig szigorú fenntartásával a gyakorlat által constatirozott szabályszerű eljárásnak bérrendezve, s mivélés alá fogva.

Az ültetvény egyik holdja - Lengyel Ádám honvédkapitány tulajdona - 1871-ben; Wolf és Osztian urak telepei 1872-ben jutottak derekas termésre.

Mindenik telep 3 szakaszra oszlik. Wolf ur 1. szakassza 527 □ öl területen 2106 tőkével traminer.

2-dik szakassza 700 □ öl területen 2800 tőkével rajnai riesling.

100 tőke sylvani ültetvény.

az első szakaszról szüretett 1872-ben 120 veder,

a másodikról " " 270 "

a 100 tőke sylvanerről " " 13 "

Esik e szerint a traminernél $17\frac{1}{2}$ tőke, a rieslingnél $10\frac{1}{2}$, a Sylvanernél 8 tőke termése egy veder erdélyi mustra.

Azon esetben, ha egész hold lesz a három faj valamelyikével béültetve, 6400 tőkét számítva egy holdra — a mi itt az eset, a sorokat, s a sorokba a tőkéket 3 láb távolságba rendezve be —

adott volna a traminer	380
" " a riesling	600
" " a sylvani	800 er-

délyi veder termést.

Csekély különbséggel a consortium többi tagja szakasszaiba megközelítő arányok mutatkoztak a tőkék s azokból nyert vedrek számai közt, kivételével a traminernek, mely Osztian urak szakasszába $14\frac{1}{3}$ tőkére adott 1 erdélyi veder mustot, s ha egész holdja van Traminerrel ültetve, nem kevesebb mint 440 veder szüretett volna le róla.

A 3-dik szakasz mindenik birtokos részéről az asztaliak legbecsesebb fajjaiból beszerzett collectióval van betöltve.

Még csak egyetlen jó borév üssön be, hozva a mostanival mennyiségileg s minőségileg megmérkőzhető termést, a consortium, a telep földjének megvásárlására fordított árakat, a 4 évig gyümölcstelenül heverő tőke kamatját, s mivélési költséget, sőt a célszerűen s csinnal berendezett építmények árát is kamatostól visszakarta. Biztosabb helyre hová fektetnők tőkénket? fordíthatnók-é gyümölcsözőbb s egyszersmind kellemesebb vállalatra erőnket és szorgalmunkat? Az argumentumot számok s nem pusztá feltételek szolgáltatják.

A fennebbi adatokra alapítható axiomaszerű következtetéseinket ime tétélekbe foglaljuk össze:

1.) Fél rendszabályok, mint nem nagyobb dolgokban, a szőlészeti ipar terén sem vezetnek célra. Ha azt akarjuk, hogy hazánk kedvező viszonyai közt a szőlőtermelés boldogulásunk és jövedelmünk gazdag forrásává legyen, a gyökeres reform útját kell választani. Szakítani kell a hagyományos előítéletekkel. Át kell térni a fajmivélés rendszerére, a sok rossz, terméketlen fajt, kevés jól termő és értékes fajokkal helyettesíteni, okszerűbb bérrendezéssel jobb mivélést párosítani. Ez az egyedüli út, mely szőlőiparunk után javunkra válhatik.

2. Megyékben és városokban, annak, hogy autonomicus állásunkat megérdemljük, az által adhatjuk tanubizonyosságát, ha egyedül magunktól függő, más-tól teljességgel nem várható jobb sorsunk elintézését, javítását, úgy a szellemi, mint az anyagi téren magunk ragadjuk meg erős kézzel, s még erősebb kitartással. Esmerjük el nem csak elmaradásunkat, hanem azt is, hogy annak fő oka magunkba, tanulatlanságunkba és indolentiánkba keresendő. Legyen erőnk és bátorságunk a népszerűséget, a közbecsültetést, a jórend fenntartásában a törvény tiszteletében és végrehajtásában keresni. Alkossunk anyagi működéseink eredményét biztosító rendszabályokat; hozzunk be szigorú hegyrendőrséget szőlőhegyeinkbe, s örködjünk, hogy úgy az illető hatóságok, mint az egyes szőlőbirtokosok a fenn álló törvényt tiszteletbe tartsák. Mindnyájan nem tehetjük azt, a mit — az új tordai négyes consortium, hogy szét szort birtokunkat fogadott örökkel, vagy önmagunk fegyveres kézzel őrizzük.

3.) Társuljunk, vagy csatlakozzunk a létező társulatokhoz. Több jóra való ember tapasztalása, tudománya, parányi áldozatai, egyesülve és egyesítve az anyagi jólét fejlesztésében csudákat fognak mivelni.

* * *

Végtől egy, mostanság szájról-szájra járó, sok szőlész fejébe szeget ütött, téves, sőt ítéletem szerint károsra válható vélemény rectificálásának is itt találok helyét és idejét. Van sok és pedig tekintélyes szőlész, ki hadat izen a traminernek. Kezdi a traminert kicsinyleni, kezdi hitelét aláásni, sőt a mint mondják, soknál szándékba volna a felvett sorozatból végkép kitörölni.

Azt mondják: „termőképessége idő előtt kimerül,” 15 év alatt termésbe lévő traminer telepek termésére figyelve, ezt a vádat nem találom indokolt-

nak. Terméketlennek mondható-é azon válfaj, mely az első évekbe Wolf urnál 17 tőkeről Osztian uraknál 14 tőke után egy veder bort ad? Saját kis ültetvényemben 14-dik évébe 20 tőke adott egy veder mustot. Egy holdról 6400 tőke után ez 320 vedret tenne. Tessék a levonásokkal járó deficitet leszámítani, ha úgy tetszik, épen 250 vederig levonni, vedrét csak 3 frttal számítva teszen 750 frtot, melyből költségekre 200 forintot levonva, 550 forint tiszta jövedelem maradna fenn, pro anno domini, egy hold után, ha nem is volna épen minden évben pap sajta.

A németek az első termés évétől számítva 20 éves koráig termőképesnek tartják a traminert, csak is zöld és száraz szőlő hulladékkal trágyázva. 20-tól 40-ig Bronner és Trummer minden második évben zsiros trágyát ajánlanak, azontul pedig megújítandónak tartják.

Azt is mondják: „jót de keveset terem, míg a riesling sokat és jót“ mindenik állítás csak félig felel meg a valóságak. Néha bizony a riesling is megrug, keveset és rosszat is terem.

Van azonban a traminernek némi ráfogható fogyatkozása mellet is olyan előnye, melylyel az importált fajok egyike se dicsekedhetik. És ez abban áll, hogy a traminer javító tulajdonsággal bír, legtermészetesebb correctivuma a mostoha évek csekély értékű termésének, rieslingnek, sőt a nállánál valamivel korább érésű ruländernek is. Ez a correctiv előnyös szesz tartalmába s elemeinek szívósságába rejlik, melyek tartósságának s javító hatásának feltételei. A rajna mellékiek mostoha évekbe elmaradott rieslingjüket a traminerrel vegyítve értékesítettik.

Nem kicsinleni, hanem saját érdeme s hi vatása szerint kell tehát a traminert méltányolni. Nem kiküszöbölni, hanem mint biztosító anyagot szolgáltató ajándokát tekintve a jótékony természetnek, helyet adni neki minden új plantatió tervezetében. Mert elvégre azt a szolgálatot teszi a szőlőgazdaságba, a mit a válogatott legényekből álló tartalék a hadseregbe. Ha fordul a szerencse koczkája az élethalál harc közepette, a bölcs hadvezér tartalékát vezeti az ütközetbe, biztosítani vagy a becsületes visszavonulást, vagy pedig a győzedelmet. Éljen és terjedjen tehát a jeles bort adó traminer továbbra is!

Nagy Ferencz.

Gyümölcsseim.*)

IV. Almák.

Brédai reinette alma, (Reinette von Breda; Reinette de Breda). E jeles almafaj oltóvesszeit 1869-ben Lucastól, Reutlingenből kaptam. Nálam 1871-ben termett először. Ugy gyümölcsseit, mint fájának növényzetét teljesen öszhangzóknak találtam a leírásokkal. Honi nyelvünkön rövid jellemzését igen, de teljes leírását még aligha közlöttem valaki, nóha pedig nagyon megérdemlette volna.

Szármasága. Dielhez Németalföldről Bredából került. Elterjedését Dielnek köszönheti, ki fennebbi név alatt 1798-ban irta le először.

Érés ideje. Decz. febr.

Minősége. Kitünőleg I. rendű.

Nagysága. Középnagy; szélességi átmérője $2\frac{1}{2}$ ”, magasságáé $2\frac{1}{6}$ ”.

Alakja. Laposdadgömbalaku; kelyhe félig nyílt, sekély — néha finom bordáktól körülvevett mélyedésben ülő; szára elég erős, rövid, csinos kerekedésű, többnyire rozsdásfalu üregbe helyezett.

Szine. Bőre finom, sima, sáppadt citromsárga, napos oldalán kissé élénkebb sárga, nagy, barna, többnyire szögletes pontokkal főképp szárás végén behintett; napos oldalán néha piros foltok vagy pirossal szegett pontok s itt-ott rozsdalakzatok is láthatók. Illata majd semmi.

Izlelése. Husa sárgás, finom, eleinte keménykés, később porhanyó, leves, cukros, borizü, kellemes fűszeres zamatu.

Fája. Erőteljes, elég edzett, igen termékeny. Nedves, műveletlen földben nem tanácsos tenyészteni. A milaza, kevésbé nedves alföldi talajunkon igen jól diszlik.

Vesszei. Hosszak, vékonyak, alulról kezdve fölfelé mindmind inkább elvékonyodók, könyökösek, a fahegye felé egyenest fölállók, alább pedig elég nyílt szögekben a fától elhajlók, simák, csak itt ott molyhosak, napos felőkön sötétbarnák, árnyas oldalukon zöldes barnák, elég szembetűnő, fakó pontokkal sűrűn pontozottak, levélközei hosszak rendetlenek.

Levelei. Középnagyok, laposak vagy széleiken kissé fölhajlók, a fától elég nyílt szögekben elállók, tojásdadok vagy kerektojásdadok, hegyesek; felső lapjuk kissé borsókás, bágyadtan fénylő; alsó lapjuk fehér molyhos; fűrészetők szabályos, éles és hegyesfogu úgy, hogy látásukon önkénytelenül a jól kiélezett fűrészt jut eszünkbe. Levélnyelők 1” hosszú, elég vastag, merev molyhos; levélpálháik aprók, lándsásak, a vesszők hegye felé azonban fejletlenek, fonálidomuak.

Rügyei. Meglehetősen nagyok, hosszusak, hegyesek, fához lapulók, fehér molyhosak, elég kiemelkedő, sima ülőlapra helyezkedők.

Észrevételek. A múlt 187 $\frac{1}{2}$ -diki tél nagy hidegét e fajbéli fiatal ojtványaim igen jól kiállották; fáján azonban valamennyi termőrügyeit elvesztette a már egy ízben termett próbaág; most azonban ujolag meg van ra-

*) L. „Erdélyi Gazda“ 1872..

kodva termőruyekkel, a mi fényesen bizonyítja a faj termékenységet. Jó lélekkel ajánlhatom alföldi kertjeinkbe is

Leiró i. Diel, kernobstsorten I. 110. l.

Flotow, Illustriertes Handb. der Obstk. I. 273. l.

Mas, Le Verger. 1866. Nro. 31. stb.

Danczigi bordás alma. (Danziger Kantapfel; Calville de Dantzick.) Oltóvesszejét 1869-ben kaptam Lucastól. Nálam a faján 1871-ben termett először. Gyümölcsseit, fáját a leírásokkal egyezőknek találtam; minélfogva fajom valódisága kétségtelen. Hóni nyelvünkön rövid jellemzése előfordul a Kalauzban; teljes leírása azonban még hiányzott. E hiányt pótolom itt ki.

Szárma zása. Régi gyümölcsfaj Németalföldön volt kezdetben leginkább elterjedve, hol Knoop híres hollandi gyümölcsészről, ki azt még a múlt század közepe táján leírta, kapta jelenleg általánosan elfogadott nevét. Napjainkban minden felé el van már terjedve. Mint oly gyümölcs, mely alakját, színezetét különböző körülmények szerint változtatni szokta, temérdek hason nevet kapott a külföldi gyümölcsészekről. Például csak Dielt említem föl, a ki e gyümölcsfajt 9 féle név alatt is leírta, mindannyiszor más más különálló fajnak gondolván azt. Későbbi gyümölcsészek, a kik Dieltől valamennyi elnevezés alatt kaptak oltóvesszőt, rájöttek, hogy az ő elnevezései tévedésen alapulnak, minthogy valamennyi alatt mindig csak a Danczigi bordás almát ismerték föl. A gyümölcsészet föladata: a hibás elnevezéseket kiküszöbölni s minden gyümölcsöt saját eredeti neve alatt terjeszteni el. E feladatnak ugy felelünk meg legbiztosabban, ha az egyes gyümölcsök számos hason neveit a nagy közönség előtt vagy végkép elhallgatjuk, vagy csak azokat említjük föl, melyek az eredeti elnevezés mellett még mindig fönn bírták magokat tartani az életben, a gyümölcsészek műveiben vagy gyümölcs-jegyzékeiben. A Danczigi bordás alma temérdek hason neve azonban már teljesen kiment a divatból; miért is szükségtelennek látom azokat e helyen is fölemlegetni.

Érés ideje. Oct. dec.

Minősége. II rendű csemege s I rendű piaczos gyümölcs.

Nagysága. Nagy, többnyire azonban középnagy.

Alakja. Kúpos-gömbalaku, néha inkább lapos, mint gömbölyü, egyik oldalon többnyire hizottabb, mint a másikon. Zöme száras vége felé esik, hol a gyümölcs többnyire széles, lapos talpban végződik. Kelyhe többnyire zárt, néha félig nyílt; kehelylevélkéi hosszúak, zöldek, molyhosak. A kehely-mélyedés falain kalvillszerű ránczok és bordák emelkednek ki, melyek a gyümölcsföületén is észrevehetők s gyakran a szármélyedésig levonulnak. Szára rövid, elég vastag, jókora mély, többnyire sudaras rozsdával bevont, egyenetlen falu üregbe helyezett.

Színe. Bőre finom, sima, zsirostapintatu; alapszíne zöldessárga, mely többnyire csak az árnyas helyen nőtt gyümölcsöknél látható tisztán, minthogy csaknem az egész gyümölcs szép, karmazsin pirossal van bemosva, különösen pedig napos oldalán, hol a piros szín mindmind élénkebb

lesz s benne sötétebb piros, szakadozott csikok és foltok is vehetők észre. Teljes kifejlődésével a fán a gyümölcsöt finom hamu lepi el. Ha ezt letörüljük a gyümölcsöt ragyogó fényessé tehetjük. Pontozata apró, ritkás, alig észrevehető. A gyümölcs fonnyadni nem szokott, s kedves illatot áraszt maga körül.

Izlelése. Husa kissé zöldbe játszó fehéres sárga finom, puha, veős, éves, igen kellemes ezukros borizzel emelt fűszeres zamatu. Magháza nyílt tengelyü, fiokjaiban egészséges magvakat rejtő.

Fája. Erőteljes, korán és bőven termő. Nagy, terébélyes koronája szálal fákat alkot; ágait kuszáltan, széles szögekben terjeszti szét; minélfogva rászorul a kertész időmitő ápolására. Termékeny földet s melegfekvésti helyet szeret.

Vesszei. Közép hosszúak, fiatal fákon föfelé állók, közép vastagok, hegyök felé elvékonyodnak, kissé könyökösök, fehérmolyhosak, világos barnák; fehér, kerek, alig szembetűnő pontokkal ritkásan pontozottak; levélközéi szabályosak.

Levelei. Jókora nagyok, kerektojásdadok, hegyesek, széleiken kissé fölhajlók, kissé ivelték, borsókás kiemelkedéseit kivéve felső lapjuk sima, bágyadtan fénylő; alsó lapjuk molyhos; csipkészetők nagy, kerekfogu. Levélnyelők vastag, merev, csak kissé völgyelt, molyhos, töve felé, nyárvégén sáppadt lilaszínü. Levélpálhái aprók, lándsásak, szétállók.

Rügyei. Középnagyok, háromszögűek, fához lapulók, fehérmolyhosak; hármás bordás, de alig kiálló üdőlapra helyezkedők.

Virágrügyei. Középnagyok, tojásdadok, tompák, szennyes barnával árnyalt fehér molyhosak.

Észrevétel. E termékeny almafaj nagyobb városok mellett még az alföldön is megérdemelné a nagyban elterjesztést. Elég kellemesízü, mosolygópiros gyümölcssei mindig biztos vevőkre számíthatnának. Nálam e faj épségben kiállotta az 187¹/₂-iki veszélyes telet.

Leiró i. Diel, Kernobstsorten. IX. 3. l.

Dittrich, Obstkunde I. 116. l.

Flotow, Illustriertes Handbuch der Obstk. I. 81 l.

Downton peppinje, (Downton Pepping; Downton pippin.) Nem hiában, hogy e szép, kiseded almafajról azt mondja Lucas, a kitől oltóvesszeit 1869-ben kaptam, hogy „termékenysége rendkívüli s még rosz évjáráskor is jó termést ad“! Nálam már másodizben terem s daczára a gyümölcsstermésre nézve oly mostoha évnek; daczára a megelőző, rendkívül hideg télnek, — e faj adott az idén (1872.) is aránylag legtöbb gyümölcsöt. Gyümölcseim a leírásokkal mindkét évben teljesen öszhangzók voltak; minélfogva fajom valódisága kétségtelen. — Rövid jellemzése előfordul a Kalauzban, hol azonban hibáson Downtonnak neveztetik Downton helyett. Teljes leírását hóni nyelvünkön sehol sem olvastam még.

Szárma zása. Knight híres angol gyümölcsész nyerte a narancspeppin magváról, melyet virágzásokor mesterségesen termékenyített meg az angol arany peppin himporával

s lakhelye nevére el Downton peppinnek. Mindennütt el van már terjedve. Nálunk is el fog terjedni bizonyára.

Érés ideje. Nov. febr.

Minősége. I. rendű csemege gyümölcs.

Nagysága. Kisded, alig fejlődik közép nagyságúra.

Alakja. Lapos gömbalaku; zöme középtájára esik; kelyhes és száras vége egyenlően boltozott; szép kerekdedségét semmiféle emelkedések vagy bordák nem teszik egyenetlenné. Kelyhe egészen nyílt s vagy a fölületen vagy csak igen csekély, finom ránczocskáktól környezett mélyedésben ülő. Szára vékony, fás; zöldes vagy rozsdamázosfalu, csekélyke mélyedésbe helyezett.

Szine. Bőre sima, bágyadtan fénylő, száraztapintatu, citromsárga, még napos oldalán is csak aransárga, minden pir nélkül. Számos, szembeötlő, fahéjszinű pontjai egyenlően vannak elhintve az egész gyümölcsön. Rozsdafoltok majd minden gyümölcsön láthatók.

Izlelése. Husa igen finom, szilárd, sárgásfehér, igen leves, e lejénte roppanó, később egészen porhanyó, igen kellemes, cukros borizü, üdítő. Hűvös helyen kell a gyümölcsöt tartani; különben hamar megérik, összefonnyad s így sokat vesz kellemes ízéből és levességéből.

Fája. Diel szerint bujanövésü, a Kalauz is így jellemzi, mi azonban csak fiatal ojtványokról állítható; mert korai és bőtermése miatt hamar megakad növéseben. Különben igen edzett természetü; sűrű lombos koronát alkot. Gula vagy bokor alakra igen alkalmas: de vadonczon, korona magasságban ojtva, szálásfának is nevelhető annál is

inkább, mert kisded gyümölcseit a fáról nem egy könnyen hányhatja le a szél.

Veszei. Zömökek, görbék, kissé könyökösek, föl felé elvékonyodók, aljuk felé simák, fényesek, hegyök felé molyhosak, sötétbarnák; jókora nagy és szembetűnő fehér pontokkal, hol sűrűbben, hol szakadozottan pontozottak; levélközei jellemzően rövidek.

Levelei. Nagyok vagy közepszerűek, laposak vagy széleiken kissé fölhajlók, kerektojásdadok, hegyesek, hol inkább, hol kevesebbé ivelték; felső lapjuk meglehetősen sima, bágyadtan fénylő, sötétzöld; alsó lapjuk fehér molyhos; csipkészetők szabályos, nagy hegyesfogú. Levélnyelők zömök, molyhos, kissé völgyes; levélpárhái nagyok, lándásak, szélylyel állók.

Rügyei. Középnagyok, hosszasak, háromszögűek, hegyesek, fához lapulók, a vesszők derekán azonban a hizottabb szemek a fától elállók, piros barnával mosott fehér molyhosak; jókora nagy, hármashordás vagy csak sima ülőlapra helyezkedők.

Észrevételek. Megérdemli e jeles gyümölcsfaj, hogy széles e hazában mindenütt elterjesszük.

Leirói. Diel, Kernobstsorten (Aepfel—Birnen) V. 67. l. —

Dittrich, Obstkunde I. 332.

Lucas, Illustr. Handb. der Obstk. I. 475. l. és Auswahl werthvoller Obstsorten, I. 91.

(Folyt. köv.)

Bereczki Máté.

T Á R S A L G Ó.

Kimutatás és nyugta.

Lapunk 12-ik számában a balaton-füredi szeretetházra való adakozási felhívás után a szerkesztőséghez beküldött:

Kónya Ferencz urtól (Hátszeg) — 1 frt.

Kolozsvárt 1873. April 13-án.

Vörös Sándor
h. titkár.

Választmányi ülés mártius 30-án 1873.

46.) Olvástatott a mártius 10-ki rendkívüli választmányi ülés jegyzőkönyve

észrevétel nélkül hitelesítetett.

47.) Olv. a mártius 12-iki közgyűlés jegyzőkönyve

szintén észrevétel nélkül hitelesítetett.

48.) Olv. a ministerium 2066. sz. a. leirata, mi mellett a vas megyei gazd. egylet méhésztársulatok alakítására való felhívása s az alakítandó méhésztársulatok szabálytervezete közöltetik

tárgyalás és jelentéstétel végett a méhészeti szakosztálynak kiadatik.

49.) Olv. a ministerium 2688. sz. a. leirata, mely a balatonfüredi szeretetházra való adakozásoknak gyűjtésére hívja fel az egyletet

a felhívást az egylet a lap utján közzé teszi s ezen uton adományokat elfogad és nyugtáz.

50.) Olv. a ministerium 3414 sz. a. leirata, mely tudatja, hogy az egyletnek 6 mérő chawalier árpa, 6 m. siberiai zab s 270 c. Early rose burgonya küldetik kiosztás végett

a lapban közlendő felhívás után jelentkezőknek ki fog osztatni. —

51.) Tárgyaltatott az egylet pénzeinek jövőben mily módon kiadatása s kamatoztatása

választmány az egylet pénzeit pénztintézetekben elhelyezni szándékozván, érvényre emeli azon határozatot, hogy az egyletnek magánosoknál ellocált tőkét felmondassanak s a kamathátralékok a tőkékkel együtt beszedessenek, e végzés egyleti pénztárnok és ügyvéd uraknak hivatalból kiadatik.

52.) Olv. küküllőmegye 1193. sz. a. kérénye, melyben szőlővesszők kiszolgáltatása kéretik

az egylet rendelkezés alatti vesszői elfogyván, a kérény nem teljesíthető.

53.) Benyújtatik a gallicziai gazd. egylet gazdasági pályadíj szabályzatának lengyelből németnyelvre eszközölt fordítása egylet irattárába helyeztetik.

54.) Olv. a dévai vándorgyűlés bizottságának átirata, melyben utasítás és felvilágosítás kéretik arra nézve, vajjon a tárlaton

eszközleendő ló és szervesetlen termékek kiállítása fog-e a rendes jutalmakban részesülhetni, - a gyűlés és a tárlatrendezése mily tervezet szerint foganatosítható, - a vasuti féldíj kedvezmény kieszközlése, - a nyomtatványok kibocsátása a bizottság, vagy az egyesület által eszközleendő-e?

választmány a dévai vándorgyűlés bizottságának a kérdéseire a marosvásárhelyi és dicső-szent-mártoni vándorgyűlések szervezetéhez s az ott megállapított eljárásokhoz alkalmazottan a kívánt választ megadja.

55.) Olv. K. Papp Miklós nyomdabérlő kérvénye, melyben 400 frt előlegért folyamodik, a lap kiállítása által az előleget leterleszteni igérvén,

választmány a kért előleget megszavazta, s pénztárnokot az összeg kifizetésére utasítja.

56.) A bécsi világi kiállításon rendezendő állattárlatra vonatkozólag

határozta a választmány, hogy a felküldendő állatok szállítási díjait előlegesen az egyesület viselendő, az eladott állatok után befolyandó értékből a tárlat bezártával a kiadásai megtérítendőek lévén.

57.) Olv. a ministerium 3225. sz. a. leirata, mi mellett az ideán kiosztott lenmag után nyerendő termési eredményeknek a termelők által betöltendő rovatos táblázatai küldetnek meg

a rovatos kimutatások az illető termelőknek betöltés végett ki fognak adni.

58.) Tuba Lajos tagtárs a következő indítványt terjeszti elő: Tekintetes választmány! Tartozást, sőt kötelezettséget vélek lenni, midőn egy gazdaságunkat közelről érdeklő ügyben szerény indítvánnyal állok elő, s ismervé az erdélyi gazd. egyesületnek a közügyek terén kifejtett tevékenységét és buzgóságát, azt hiszem jó helyen kopogtatok.

Mielőtt azonban a tárgyra, magára a javaslatra térnék, tájékozásul néhány magyarázó szót kell előre bocsátanom.

Végig lapozva a német gazdák közlönyeit a közel múlt évekről, nem kerülheti el az olvasó figyelmét a mind nagyobb mérvben jelentkező panasz a magkereskedők ellen. A gazdasági egyesületeket komoly aggodalommal töltte el az évről-évre mind jobban elharapódzó visszaélés, mely ellen alig mutatkozott sikeres ellenszer és orvosás. A tharandi gazd. egyesület volt az első, mely ezen kényes és veszélyes alakba jelentkező ügyet komoly tanácskozás tárgyává tette s határozottan kimondotta, hogy a magkereskedések szigorú ellenőrzése mulhatlanul szükséges, s a vizsgálatok teljesítésével az egyesületi állomását bizta meg azon elvből indulva ki, miszerint a kísérleti állomásoknak feladata nemcsak a tudomány terjesztése, hanem e mellett egyik fő kötelessége a gazdának segélyt nyújtani mind tettel, mind tanácsal, az időnként bármi oldalról mutatkozó veszélyek ellen. A tharandi kísérleti állomás ezen feladatának a gazdák egyező véleménye szerint lelkiismeretesen meg is felelt. Kimutatta ugyanis kétségtelenül először azt, hogy a gazdák aggodalma és panasza nem volt alaptalan, sőt az elhárítandó veszély sokkal nagyobb volt, mint előre gyanítani lehetett.

A tharandi vegyészek három évi buzgalmas kutatásai és vizsgálatai után nyanyis most már látjuk, hogy nem csak hanyagság az, mivel a magkereskedőket vádolni lehet, hanem egész üzletszerű hamisítások is fordulnak elő nagy mérvben és oly ügyesen kezelve, miszerint a gazdának felületes vizsgálat segélyével

lehetetlen nyomára jönni a csalásnak. A magvizsgálatokat azóta Németország minden kísérleti állomása felvette munka körébe, s rövid két év alatt oda jutott az ügy, miszerint a csalások felde- ritve és a magkereskedők kényszerítve vannak — ha csak üzletüket veszélyeztetni nem akarják — nem csak a csalásnak még csak gondolatjáról is lemondani, hanem a magvak tisztítására több gondot fordítani, úgy hogy csaknem egész határozottsággal kilehet mondani, miszerint Németországban a gazd. magvak kereskedése 2—3 évi ellenőrzés után ismét a rendes kerékvágásba lett visszaterelve. Hogy miként történt és történik jelenleg is az ellenőrzési vizsgálat az mellékes dolog — erről majd más alkalommal — ránk nézve fontosabb az a kérdés, hogy vajon a magyar gazda közönségre nézve van-e valami gyakorlati haszna és befolyása a külföldi magvizsgálatoknak. Talán nem csalódom, ha azt állítom, hogy mi nem hogy hasznát nem vettük mind ezeknek, sőt a veszély éppen a mi országunkra van ez által terelve. Nem titok ugyan is, hogy Magyarország gazda közönsége gazd. magvak dolgában külföldre s itt első sorban Németországra van utalva s nálunk nem lévén mitől tartani, szomszéd magkereskedőink mind azon magvat mit külföldön saját veszélyeztetésük nélkül kereskedésbe hozni nem mernek, a mi piacainkra árasztják. Távol legyen tőlem, hogy honi magkereskedőinket csalási szándékkal vádoljam, ők adják a cikket a mint külföldről kapják, tény azonban, hogy az ő becsületességök nem fogja a magyar gazdát óvni a veszélyek és károktól. Nem akarom vitatni, hogy az előjelek e tekintetben mutatkoznak e már vagy sem, de azt határozottan állítom, hogy ha a magkereskedést maga szabadjára eresztjük, rövid idő múlva keserű tapasztalásoknak leszünk kitéve.

Csak az a kérdés, hogy miután kísérleti állomásaink nincsenek, kikre bizzuk a magellenőrzést? Nálunk még most a gazdasági intézetek vannak hivatva ezen és hasonló tisztek végzésére s ha eként a tisztelt választmány és a gazd. egyesület elérkezettnek és szükségesnek véli a magkereskedések ellenőrzését, nézetem szerint a Nagyméltóságú ministerium lenne felkérendő utasítaná a gazd. tanintézeteket, hogy azok a tanári kar kebeléből magvizsgáló bizottságot szervezzenek s iparkodjanak mielőbb a gazdáknak e részben is segítségére lenni

választmány az indítványt helyesléssel fogadván magáévá teszi s ez értelemben fordul a ministeriumhoz az ügy kezdeményezését kérelmezve.

59.) A házvételre kiküldött bizottság jelenti, hogy ujabban a Trencsinvárban levő Incze-féle házat szemelte ki az egyesület számára

választmány a bizottságot utasítja, hogy a házat műértő- kel megvizsgálván részletes jelentését később terjessze be.

60.) Gamauf V. titkár jelenti, hogy ápril 1-én távozzon a világi kiállításon felügyelői tisztjének elfoglalására s távolléte alatt szerkesztői s titkári helyettesül Vörös Sándor választmányi tagot bemutatja

tudomásul szolgál.

61.) E jegyzőkönyv hitelesítésére

Ladányi Sándor és Nagy Ferencz tagtárs urak kéretnek fel.

V ö r ö s S á n d o r,
h. titkár.

EGYVELEG.

(v) Különbféle trágyaszerek hatása a fűnövéssre. — Összehasonlító kísérletek eredménye gyanánt az tünt ki, hogy holdankint a tóiszap után 1439—, az árnyékszék trágya után 2306, a trágyalé után 3949—, a csontliszt trágya után 2443—, a káli trágya után 2255 fonttal több fű termett a közönséges terméseknél.

(v) Szőlőlevelek élesztő helyett. A következő kísérletet ajánlják a kenyérsütésnél: hogy a tészta megkeljen, vegyünk 8 vagy 10 szőlőlevelet, főzzük azt vagy

egy pint vízben 10 perczig. Ezen forrázat még melegen alkalmazandó. — A tészta ezen hig élesztő szertől gyorsan kel s a komlóélesztő keserű íze helyett a kenyér kellemes bor ízét nyer. — A száraz szőlőlevelek ép oly sikerrel alkalmazhatók mint a zöldek. —

(v) A tej megsavanyodása ellen déli Oroszországban a nyári időszak alatt a torma levét használják. A fejt tejbe ugyanis néhány csepp friss tormalevet csepegtetnek, mielőtt a tej állítólag nem savanyodik meg s nem fut egyhamar össze. —

Piaczi árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A heti vásár		Egy osztrák mérő = 2 nagy véka					Egy mázsa		Egy bécsi öl	1 font
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	zab	török buza	széna	szalma	tüzifa	marha hus
árak rajzárókban.										
Kolozsvár	ápril 17.	770—785	540—550	440—460	145—170	360—380	170	120	1200	24
Nagy-Várad	ápril 8.	500—650	430—480	380—430	140—160	300—320	170	110	1150	26
Maros-Vásárhely	ápril 10.	580—628	350—480	400—470	166—210	—	200—230	140—160	1400	22
Károly-Fehérvár	ápril 12.	645—650	545—550	445—	148—150	—	110—120	80—90	1200	20
Nagy-Szeben	mart. 28.	653—720	547—600	443—483	142—167	373	90—95	70	700	20
Brassó	mart 31.	602—682	533	412—42	163—171	303	—	—	—	20
Beszterce	ápril 8.	620—680	560	480	140	—	120—160	80—130	750	20
Nagy-Enyed	ápril 10.	640—700	540—585	440—480	150—160	—	180—190	60—70	1100	20
Szamosújvár	ápril 7.	640—720	480—500	400—420	140—160	—	200	50	1200	20
Deés	ápril 8.	640—680	600—620	440—460	130—140	—	170—200	75—100	800	20
Torda	mart. 22.	632—700	480—520	440—460	150—160	—	165—170	70—100	1400	22

Erdélyi földtehermentesítési kötvény 77 — frt 50 kr. Ezüst árkelet 107.75.

Bécsi marhavásár: Felhajtattott összesen 3192 drb. hizó ökör, a forgalom kifejlésére e felhajtott elegendő szám nyomást gyakorolt; árak gallicziai 32—34 frt, magyar 34—50 frt, német hizó ökör 32—34.75 frt, a vágósuly mázsája.

Szerkesztői nyiltposta.

10.) Bod Károly ur nak Simontelkén. A küldött betegszőlőt átvettem s megvizsgáltatás végett dr. E. G. egyetemi tanár urhoz adtam; a betegség mivoltáról majd a tanár ur jelentését közlöm. Egyelőre csak azt mondhatom, hogy a bajnak oka nem a Phylloxera!

11.) Ibi Ferencz ur nak. Az idci lapszámokat elküldöttem; a mult évi folyamot is majd alkalmmilag. — Várok! . . . —

TARTALOM: Pályázati hirdetés. — Az 1872-diki borév (vége). — Gyümölcscim. — Társalgó: Kimutatás és nyugta. — Választmányi ülés Mártz. 30-án 1873. — Egyveleg. — Szerkesztői nyiltposta. — Piaczi árak. — Hirdetések. —

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.
Főmunkatárs: VÖRÖS SÁNDOR.

Hirdetések.

Jelzalog kölcsönök.

Telekkönyvezett földbirtokokra 5000 forinttól kezdve a legmagasabb összegig 6% kamat 1% törlesztésre illetőleg 7%-al 32 év alatt teljes törlesztés mellett (a visszafizetés előbb is bármikor teljesíthető) a leggyorsabban eszközöl

a hatóságilag engedélyezett általános ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda
Kolozsvárt, óvár, bástyautca 6. sz.

Értekezhetni naponta délután 1—4 óráig.

(3.)

(12—48.)

Gazdasági és kerti veteménymagvak

Luczerna francia.

„ magyar.

Lóhere Steier.

(6—*) (8)

Burgundi répa.

Tarló répa.

Bükköny.

Fűmag, francia és angol.

Ákáczfamag sat.

Mindennemű kerti veteménymagvak, s mintegy 300 féle legujabb virágmagvak, legjobb minőségben és jutányos áron

Szentjánosi és Veisznál

KOLOZSVÁRT.

Ugyanitten találatnak valódi Dittmár-féle kerti eszközök és Táx-féle zsebkécek.

Hirdetés.

TAUFFER FERENCZ-nél

KOLOZSVÁRT

Csakis kizárólagosan kitűnő és hiteles
gazdasági és kerti

VETEMÉNYMAGVAK

illendő árban,

továbbá saját természetmennyü

„Douttonkorn“ törökbuza.

Valódi fehér és barna

SZIBERIAI ZAB

nagyvéka 2 frt oszt. értékben

(4)

található.

(11—47.)

„TISZA“ biztosító és jelzálogbank.

Alaptőke két millió forint oszt. ért.

Eszközül minden más társulatoknál olcsóbb díjak mellett biztosításokat tűz- és jégkárok ellen, ugy élet és járadékra. Már megnyitott jelzálogkölcson üzletével folyósít 200 frttól kezdve felfelé kölcsönöket készpénz, valamint záloglevelekben a legolcsóbb kamatláb mellett. Életbiztosításai rendkívül olcsók.

Példa életbiztosításra:

2000 forint tőkért	egyszerű halálesetre	biztosítva,	fizetik évenként,	ha a biztosító
20	30	40	50 éves	
30 frt 60 kr.	40 frt 02 kr.	55 frt 60 kr.	83 frt.	

Ezen módozaton kívül más díjszabályzataink ugy nevelési, kiházasítási, férjhezmeneteli tőkék, életjáradéki összegek biztosítása nyereményrész vagy a nélkül a legolcsóbb.

Biztosításokat elfogadnak, ugy felvilágosítást adnak a vidéken az ügynökök.

Kolozsvárt a képviselőségi iroda: főtér, 8. szám Tauffer Károly házának első emeletén.

A „TISZA“ biztosító- és jelzálogbank kolozsvári képviselősége:

Kolozsvár, 1873. márczius 18-án.

Br. Bánffy Dezső, képviselő.

Bovánkovits Gyula, titkár.

3—20

(9)